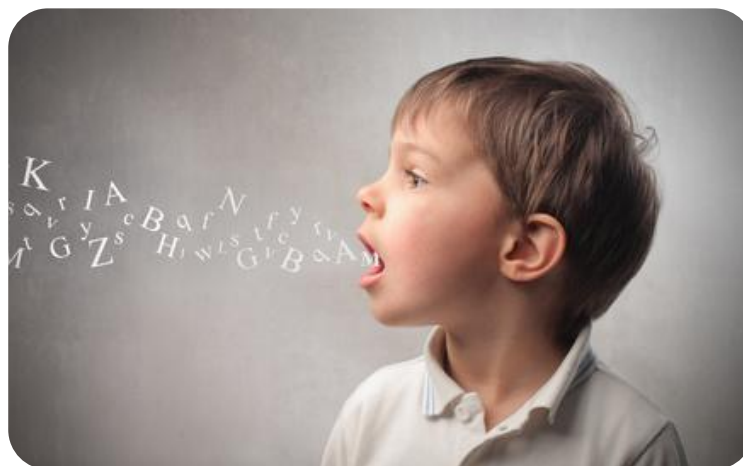

ZESPÓŁ PORADNI NR 3
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 6
Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Diagnostyki i Rehabilitacji
20 - 863 Lublin, ul. Młodej Polski 30
tel./ fax (81) 741- 09- 30; 0-501-37-00-90
www.zp3.lublin.pl / e-mail: poczta@zp3.lublin.eu

Rozwój mowy.

GAZETKA NR 10

opracowanie:
Danuta Bolesławska – logopeda
Anna Wysokińska – Tarka – logopeda, pedagog specjalny

„Radości życia rodzinnego są najpiękniejsze na świecie, a radość, jakiej rodzice doświadczają na widok swoich dzieci, jest najświętsza”
Pastalozzi

PIERWSZY ROK ŻYCIA do 12 miesięcy

Pamiętaj, że trzeba dużo rozmawiać z dzieckiem, by poszerzać zasób jego dźwięków.

- Nauka mówienia opiera się w dużej mierze na **pobudzaniu umysłu dziecka słowami**. Zrozumienie zawsze o krok wyprzedza mówienie.
- Stymulacji rozwoju mowy dziecka słowami i zdaniami o stale rosnącej złożoności dostarczają przede wszystkim **rodzice**, przemawiając do dziecka, które nie potrafi im odpowiedzieć.
- Jeśli Twojemu dziecku brakuje jeszcze słów, a usiłuje coś przekazać, zrób wszystko, by je zrozumieć prosząc, żeby przekazało co ma na myśli.

Co zrobić, kiedy dziecko nie chce mówić?

Pierwsze słowa dziecka odnoszą się do jego **potrzeb** i **zainteresowań**, nie będzie ono mówiło, jeśli nie ma takiej potrzeby.

Jeśli dziecko jest milczące, to może...?

- opiekujesz się nim zbyt dobrze, uprzedzając wszystkie jego pragnienia i dziecko nawet nie ma możliwości poinformować Cię, że chce mu się np. pić
- nie zwracasz uwagi, w jaki sposób dziecko przekazuje Ci informacje np. wskazuje palcem, pochrząkuje, złości się; jeśli to przynosi pożądaną efekt, to dziecko nie ma świadomości, że oczekujesz od niego mówienia oraz że mowa jest pożytecznym narzędziem pozwalającym na osiągnięcie tego, czego się pragnie.

DRUGI ROK ŻYCIA PIERWSZE SŁOWA od 12 do 24 miesięcy

„W idealnym świecie dzieci rodziłyby się pełnoletnie i z maturą w kieszeni. Tymczasem przychodzą na świat zupełnie bezradne i ogromnie wymagające”
Brenda Houghton

Pamiętaj, że pierwsze słowa dziecka odnoszą się zazwyczaj do interesujących go ludzi, zwie-

rząt, przedmiotów oraz tzw. **pożytecznych słów** tj. „**daj**”, „**nie**”!

Znaczenie zabawy w rozwoju mowy dziecka.

Dla dzieci umiejętność zabawy jest czymś naturalnym. **Zabawa stwarza podstawy aktywności intelektualnej dziecka.**

Rodzice mogą pomóc w pełni wykorzystać potencjalne zdolności modyfikując i rozwijając zabawy swojego dziecka, a także wprowadzać nowe propozycje zabaw.

Dlaczego czytanie książek jest takie ważne?

„Książki są doskonałym przykładem na to, jak nauka mówienia wiąże się z nauką poprzez mówienie.”

- uczą je **koncentracji** i **skupienia**
- dostarczają wiedzy i informacji o otaczającym je świecie

- pomagają **rozszerzyć słownictwo** dziecka i rozwinięć jego umiejętność wystawiania się, dostarczając poprawnych wzorców językowych
- **rozwijają wyobraźnię** dziecka, **umiejętność myślenia** i **wyrażania myśli**
- rozwijają zainteresowanie tekstem pisanyim oraz dostarczają wiedzy o praktycznych nawykach, że czytamy od lewej do prawej strony, co przygotowuje do nauki czytania
- przeczytane książeczki są wspaniałym pretekstem do prowadzenia rozmowy.

TRZECI ROK ŻYCIA PIERWSZE ZDANIA od 3 lat

“Czasami wystarcza jeden promień słońca. Jedno miłe słowo. Jedna pieszczota. Jeden uśmiech. Potrzeba tak mało, by uszczęśliwić tych, którzy znajdują się obok nas. A więc dlaczego tego nie robimy.”

Bruno Ferrero

Pamiętaj, że do rozmowy trzeba dwojga. Od pierwszych prób porozumiewania się ze swoim dzieckiem staraj się jak najwyraźniej przekazać mu informację, że **oczekujesz odpowiedzi.** Dzieci są wspaniałymi **naśladowcami**, co odgrywa nieocenioną rolę w nauce mówienia.

Rola telewizji i komputera w przyswajaniu wiedzy o języku.

Programy telewizyjne i komputer są źródłem rozrywki, informacji i edukacji. Podkreślić należy, że dziecko współpracuje nie z telewizorem, czy z komputerem tylko z programami. Dlatego tak ważny jest ich wybór, odpowiednia selekcja. **Ważna jest obecność rodzica, która daje możliwość wyrażania uczuć i myśli oraz rozmowy na temat programu.** Dziecko spędzając większość czasu przed komputerem lub telewizorem, traci możliwość do prowadzenia urozmaiconej aktywności, jak: bieganie, zabawa z innymi, oglądanie książeczek a przede wszystkim prowadzenie rozmów. **Telewizja i komputer są uzupełnieniem tradycyjnych metod rozwijających sprawność językową. Nic nie może zastąpić rozmowy i czytania.**

OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECIĘCEJ od 3 do 7 lat

„Naprawdę istnieje tylko jedna radość: obcowanie z ludźmi”

Antoine de Saint Exupéry

Pamiętaj, że:

→ mowa i wiedza są ze sobą ściśle powiązane, gdyż umiejętność mówienia umożliwia dziecku zdobywa-

nie informacji a to zwiększa i doskonali jego sprawność językową
→ w miarę rozwijania się procesów myślowych dziecka, potrzebuje ono bardziej złożonego i odpowiedniego języka, by je wyrazić, a to stwarza konieczność umiejętności mówienia
→ dostarczając właściwych wzorców językowych, pomagasz dziecku wykorzystać jego potencjalne zdolności do mówienia, a to staje się podstawą do jego rozwoju intelektualnego.

Co jeszcze możesz zrobić?

- Nie rezygnuj ze stymulacji rozwoju mowy dziecka w momencie, kiedy zacznie płynnie mówić.
- Nadal **opowiadaj** dziecku o różnych przedmiotach, skąd się biorą i jak działają.
- Prowadź rozmowy z dzieckiem, wskazując na różne możliwości i skutki.
- **Czytaj książeczki, opowiadaj bajki i historyki.**
- Zachęcaj dziecko do **zadawania pytań** na różne tematy.
- Pozwól dziecku **opowiadać** o swoich przeżyciach.
- Wspólnie przedyskutuj zaistniały problem i sposoby jego rozwiązania.
- **Słuchaj z uwagą** opowieści dziecka tak, jak chciałbyś, by ono słuchało Ciebie.

POWODY TRUDNOŚCI Z PRZY-SWAJANIEM MOWY

- Utrata słuchu.
- Opóźniona mowa tzn. rozwój mowy może przebiegać wolniej, ale w innych dziedzinach dziecko rozwija się prawidłowo.
- Zmiany anatomiczne w obrębie narządów mowy takie, jak: rozszczep podniebienia, przyrośnięte wędzi-dełko, wada zgryzu.
- Zaburzenia mowy w zakresie rozumienia i budowania wypowiedzi przy prawidłowych możliwościach intelektualnych.
- Słaba koordynacja mięśni narządów artykulacyjnych tzn. skoordynowanie ruchów warg i języka, tak aby mówić.

SYGNAŁY ZGŁOSZE-NIA SIĘ PO PORADĘ LOGOPEDYCZNĄ

Jeżeli dziecko:

- nie reaguje na dźwięki
- wymaga głośnego, nieraz kilkakrotne-go powtórzenia poleceń
- sprawia wrażenie, jakby nie słuchało i nie rozumiało poleceń
- trudno zrozumieć co mówi, choć skończyło trzy lata
- nie używa nawet kilku pojedynczych słów, choć skończyło już 18 miesięcy
- nie łączy ze sobą słów w wieku dwóch lat,
- nie używa trzy- lub czterowyrazo-nych zdań powyżej trzeciego roku życia.

Kontakt dziecka z najbliższym otoczeniem jest ważny dla nabywania umiejętności mówienia.

Wskazówki dla rodziców:

- Rozwojowi mowy sprzyja karmienie piersią. W czasie ssania piersi niemowlę uaktywnia cały narząd artykulacyjny.
- Dobry słuch to podstawa poprawnej mowy. Do dziecka należy mówić od pierwszych dni po urodzeniu.
- Dbać należy o prawidłowe oddychanie, gryzienie i połykanie. To sprzyja usprawnianiu aparatu artykulatoryjnego.

- Do dziecka **powinniśmy mówić starannie i poprawnie** dostosowując wypowiedzi do jego możliwości. Pamiętajmy o dostarczaniu dziecku prawidłowych wzorców wypowiedzi w każdej sytuacji, podczas różnych codziennych czynności.
- Bawmy się z dzieckiem w znane zabawy: „Idzie rak ...”; „Kosi- kosi ...” i wiele innych. Poprzez zabawę i ruch łatwiej zapamiętuje ono słowa.
- Czytajmy **książeczki z wierszykami**, w których jest dużo wyrażen dźwiękonaśladowczych (plum-plum, fu-fu, kap - kap, brum - brum), **naśladujemy głosy zwierząt**, pytajmy, jak robi kotek, krówka, koza, piesek itd.
- **Śpiewajmy dziecku piosenki, uczmy krótkich rymowanek, wierszyków, czytamy bajki**. Wybrane treści zawsze dostosujemy do wieku dziecka.
- Zapewnijmy dziecku **dostęp do zabawek edukacyjnych**. Grajmy z dziećmi w domino, „memo”, gry planszowe, układajmy układanki, puzzle. Zabawy te rozwijają pamięć, koncentrację uwagi, spostrzegawczość, koordynację wzrokowo-ruchową, a także wpływają na rozwój mowy.
- Starajmy się zapewnić dziecku **aktywność ruchową**. Jest ona ważna dla harmonijnego rozwoju mowy dziecka.
- Jeśli dziecko źle wymawia jakąś głoskę, to nie wymagajmy od niego powtarzania wyrazów zawierają-

cych tę głoskę. Takie postępowanie może tylko utrwalić nieprawidłową wymowę. Próby uzyskania na siłę jakiejś głoski doprowadzą do nieprawidłowego jej brzmienia.

- Zrezygnujmy z zawstydzania dziecka i ośmieszania jego nieprawidłowej wymowy, gdyż hamuje to chęć do mówienia.
- Starajmy się słuchać cierpliwie tego, co dziecko ma do powiedzenia. Czasem obojętnością lub niewłaściwą uwagą możemy stłumić chęć do mówienia.

Rodzice i najbliższe otoczenie mogą wpływać na rozwój mowy swojego dziecka. Ważny jest także kontakt z rówieśnikami.

KIEDY DO LOGOPEDY?

Warto skorzystać z porady, gdy:

- dziecko jest wcześniakiem
- ukończyło 1 rok życia i nie gaworzyło
- nadmiernie ślini się.

Dziecko w okresie 1-2 r. ż.

- Nie reaguje na zadawane pytania "Gdzie jest lala"?, "Gdzie jest mama"?
- Nie wykonuje prostych poleceń „Daj mi misia”. „Pokaż, gdzie masz oko”.
- Porozumiewa się z otoczeniem za pomocą gestu i mimiki.

Dziecko w okresie 3-4 r. ż.

- Porozumiewa się za pomocą pojedynczych słów.
- Mowa jest niezrozumiała dla otoczenia.
- Nie mówi głosek: l, k, g, f, w, ś, ź, ć, dź.
- Wsuwa język między zęby w trakcie oglądania bajek oraz podczas rozmowy.

Dziecko w okresie 5-6 r. ż.

- Głoski dźwięczne wymawia w sposób bezdźwięczny.
- Nie buduje wypowiedzi wielozdaniowej.
- Nie wymawia głosek sz, ż, cz, dż.

Logopeda pomoże stymulować mowę dziecka.

Literatura cytowana:

- opracowanie własne, autorskie

Grafika:

- <http://www.ami.org.pl/wp-content/uploads/2012/03/Logopeda.jpg>
- http://pozytywka.edu.pl/sites/default/files/foto9_0.jpg
- http://g.wieszak.polki.pl/p/_wspolne/pliki_infornext/204000/204305.jpg
- <http://www.polskilogopeda.com/graphics/dziewczynka.png>